

Päihdemessut

SELVÄ PÄÄ – KIRKAS MIELI

Kuusankoskitalo 7.11.2009

Niina Korpelainen

sosiaalipalvelujen tilaajapäällikkö

Kouvolan perusturva

KOUVOLAN PÄIHDESTRATEGIA

TAUSTAA

Sosiaali- ja terveysministeriön erillisvaltionavustus vuonna 2007 sosiaalialan osaamiskeskuksille päihdetyön kehittämisen tukemiseen

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Socom Oy mukana

Kouvolan hallinnoima hanke, jonka tehtävä laajempi kuin vain päihdestrategian laatiminen Kouvolan seudulle; asiantuntemusta ostettiin Socom Oy:ltä

- ennen seudun kuuden kunnan (Anjalankoski, Elimäki, Jaala, Kouvola, Kuusankoski, Valkeala) yhdistymistä tavoitteena seudun ko. kuntien päihdetyön kehittäminen
- yhdistymispäätöksen jälkeen päihdehuollon palvelujen linjausten tekeminen yhdistymistyöryhmälle, osana perusturvan kehittämislinjauksia; väliraportti linjauksista keväällä 2008
- syksystä 2008 syksyyn 2009 Kouvolan uuden päihdestrategian laatiminen

Hankkeen aikana Kouvola liittyi myös STM:n valtakunnalliseen alkoholiohjelmaan

Hankkeen aikana STM:ssä valmistui työryhmäraportti mielenterveys- ja päihdetyön suuntaviivoista vuoteen 2015 eli Mieli 2009 – ohjelma, jonka sisältöä on jo huomioitu päihdestrategiassa

Kyskylä 2009 Kouvolassa käynnistyi Kouvolan terveydenhuollon strategiatyö, jonka yhtenä osatehtävänä mielenterveys- ja päihdepalvelujen organisointi Mieli 2009 –ohjelman mukaisesti

Kouvolan päihdestrategia odottaa nyt em. työryhmän tuloksia ja muokkaa päihdestrategian osuuden kokonaisuuteen sopivaksi

Perusturvalautakunnan I käsittely, joulukuu 2009

Lausuntokierros päihdestrategian osalta eri toimialojen päättäville elimille

Em. toimenpiteiden jälkeen tarpeelliset muutokset päihdestrategiaan

Perusturvalautakunnan II käsittely

Käsittelyt kaupunginhallituksessa ja –valtuustossa

PÄIHDESTRATEGIAN SISÄLTÖ

Päihteiden käytön nykytila Kouvolassa

- **Kymenlaakson sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tutkimukset**
Koulujen 7 – 9 luokkien oppilaista sekä tytöistä että pojista oli kokeillut alkoholia, alkoholin käyttö vaihtelee ko. luokkalaisten keskuudessa 3,9 – 8 %:n välillä ja viikoittainen alkoholin käyttö on lisääntynyt kaikkien koulujen koululaisten keskuudessa
- **Ennenaikaisesti menetetyt elinvuoden (PYLL)**
Alkoholiperäiset sairaudet ja alkoholimyrkytykset ovat uuden Kouvolan kaupungin alueella hälyttävällä tasolla.
Isoissa taajamissa trendi on ollut nouseva sekä miehillä että naisilla
Samoin tilanne on 30 % huonompi tapaturmien ja myrkytysten osalta kuin maassa keskimäärin
- **Alkoholin osuus tapaturmissa Kouvolassa**
Päivystykseen tulevista tapaturvapotilaista (mukana myös pahoinpitelyt ja itsensä vahingoittamiset) joka neljäs oli alkoholin vaikutuksen alainen, viikonloppuisin joka toinen; miehet useammin kuin naiset
- **Kouvolalaisten näkemys päihdeasioista**

” Päihteiden käytössä aiheuttaa huolta eniten alkoholin lisääntynyt käyttö, ja käytön arkipäiväistyminen. Ja myös muut päihteet ovat lisääntyneet. Ennen alkoholia käytettiin juhlapäivinä, nykyään lähes joka päivä. Alkoholia käyttävät myös huolestuttavan nuoret, mutta myös ikäihmiset”

Päihdepalvelujen rakenne

- **Ehkäisevä päihdetyö**

Motiimi

Terveyden edistämisen yksikkö

Hyvinvointipalvelujen yksikkö

Tapaturmien ja väkivallan ehkäisykeskus Start

Työterveyshuolto

- **Peruspalvelujen päihdetyö**

Aikuissosiaalityö

Sosiaalisen kuntoutuksen palvelut

Lastensuojelu

Kasvatus- ja perheneuvonta

Perusterveyden palvelujen avovastaanotto

Äitiys- ja lastenneuvolatoiminta

Koulujen päihdetyö

- **Päihdetyön erityispalvelut**

A-klinikkatoimen palvelut

- **A-klinikat (Kouvola, Kuusankoski, Myllykoski)**

- **tukiasunnot**

- **päiväkeskukset**

- **huumeriippuvaisten terveysneuvontapiste**

- **katkaisuhuoltoasema**

- **huumevieroitusyksikkö**

Huumehoitoa ostopalveluna

Kuntouttavaa hoitoa Tuustaipaleen kuntoutumiskeskuksessa ja Ridasjärven päihdehoitokeskuksessa

Tukena psykiatrian poliklinikka, jos myös psyykkistä sairautta mukana

Päihdestrategian visio

Kouvola on turvallinen kaupunki, jossa päihdehaittojen ehkäisy ja päihetyö on osa paikallista hyvinvointityötä. Päihdepalvelut ovat kynnyksettömiä, vaikuttavia ja pohjautuvat lainsäädäntöön ja asiakkaiden tarpeisiin.

Päihdestrategian arvot

- **asiakaslähtöisyys**
- **ihmisarvon kunnioitus**
- **osallisuus**
- **moniammatillisuus**
- **yhteisvatuullisuus**

Yhteiset painopistealueet

- **erityishuomio kiinnitetään ehkäisevään työhön, varhaiseen puuttumiseen ja päihdehaittojen oleelliseen vähentämiseen**
- **kaikki toimialat sitoutuvat päihdestrategian toteuttamiseen**
- **ehkäisevässä päihdetyössä pääpaino**
 - **vaikuttamistoiminnassa (jakeluryhmä; päihteiden kysyntä, saatavuus ja tarjonta)**
 - **ehkäisevän työn suunnitelmallisuudessa (ehkäisevän päihdetyön suunnitelma ja ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt) sekä**
 - **peruspalvelujen vahvistamisessa**
- **peruspalveluissa päihdetyö nähdään osaksi perustehtävää**
 - **päihdetietoutta ja -menetelmien osaamista kehitetään koulutuksella**
 - **palvelurakenne ja –prosessit uudistetaan siten, että ne tukevat kotona asumista, kuntoutumista ja omaa vastuunottoa sekä estävät päihdeongelmien kasautumista**
 - **asiakkaan osallisuutta vahvistetaan**
 - **erityishuomio kiinnitetään lapsiperheiden, nuorten aikuisten ja ikäihmisten päihdepalvelujen tarpeisiin vastaamiseen**

*** Erityispalvelujen käyttö on lyhytkestoista ja asiakas ohjataan takaisin peruspalvelujen piiriin heti, kun kuntoutumien sen mahdollistaa**

Kaupungin niukkeneva talous huomioidaan lisäämällä palvelujen tuottavuutta ja vaikuttavuutta

Lasten ja nuorten palvelujen painopistealueet

- **alaikäisten päihteiden käytön merkittävä väheneminen ja kokeiluiän nostaminen**
- **palvelukartta ja hoitoonohjauspolku**
- **koulujen psykososiaalisen työn vahvistaminen**
- **kotipalveluja myös lapsiperheille**
- **nuorisoaseman perustaminen tai työntekijän varaaminen erityispalveluissa nuorten päihdepalvelujen hoitoon**

Aikuisten palvelujen painopistealueet

- **ehkäisevä työ suunnataan erityisesti lapsiperheiden vanhempien ja nuorten aikuisten päihteiden käyttöön ja elämäntapoihin**
- **lisätään päihdetietoutta ja henkilöstön osaamista ja otetaan käyttöön varhaiseen puuttumiseen, puheeksiottoon sekä verkostoituneeseen työotteeseen soveltuvia asiakastyön menetelmiä (mm. mini-interventio)**
- **kuntouttavan asumisyksikön perustaminen kustannusneutraalisti (samalla lakkautetaan kaksi epäkäytännöllistä nykyistä yksikköä, jotka eivät vastaa nykyisiä eikä tulevia tarpeita)**
- **yhteispäivystys- ja kriisikeskus sekä toimivat interventio- ja hoitoonohjausmallit päivystysasiakkaille**
- **selviämisaseman perustaminen osana yhteispäivystysjärjestelmää**
- **painopiste avokatkaisuun**
- **laitoshoidossa käytössä kuntouttavat ja kustannustehokkaat hoidot**
- **kattava palveluverkko yhteistyössä seurakuntayhtymän päihdetyön ja kolmannen sektorin yhteistyönä**

Vanhusten palvelujen painopistealueet

- **hyvinvointiverkosto laatii päihdetiedotussuunnitelma**

- koulutuksella lisätään tietoutta ikääntymisen, lääkkeiden ja päihteiden vaikutuksesta toimintakykyyn
- puheeksiotto menetelmäksi kaikille vanhustyötä tekeville
- hoitopolut, hoitoon ohjaus ja konsultointi ohjeistetaan
- koulutusta ja työnohjusta
- päivystysasiakkaat puhallutetaan
- varaan riittävä määrä paikkoja päihdedementikoille asumispalveluyksiköissä
- erityispalvelujen tarve kartoitetaan säännöllisesti ja suunnitelmallisesti
- otetaan käyttöön ikääntyville ja heidän läheisilleen soveltuvia erityispalvelujen hoitokäytäntöjä

Strategian toteutumisen seuranta

Seuranta suorittavat

- moniammatillinen päihdetyöryhmä
- päihdetyön yhdyshenkilöt
- toimialat osana omaa työtään
-

Päihdetyön yhdyshenkilöt seuraavat moniammatillisen päihdetyön toteutumista ja raportoivat moniammatilliselle päihdetyöryhmälle.

Moniammatillinen päihdetyöryhmä laatii vuosittain raportin päihdestrategian toteutumisesta ja tekee toukokuun loppuun mennessä tarvittavat esitykset toimialoille huomiotavaksi seuraavien vuosien talousarvioissa ja –suunnitelmissa.

Toimialoilta raportointi osavuosikatsauksissa ja vuosittaisessa hyvinvointikertomuksessa

Seuranta myös yhteistyössä oppilaitosten kanssa

Kahden vuoden välein PYLL-indeksiseuranta

